

TITU MAIORESCU ȘI VIAȚA CULTURALĂ DIN BUCOVINA

Gheorghe Giurcă

Printre intelectualii de marcă din Țară, care au manifestat interes constant față de viața culturală a românilor bucovineni din secolul trecut, se numără și Titu Maiorescu. Faptele sunt consemnate în *Însemnările zilnice*, în bogata lui corespondență, precum și în studiile și articolele publicate de-a lungul timpului. Știute fiind consecvența și meticulozitatea cu care nota în celebrele sale caiete evenimentele cotidiene, unele frizând chiar banalul, ca și probitatea-i devenită proverbială, veridicitatea informațiilor este în afară de orice îndoială.

Preocupările, care s-au dovedit durabile și statornice, s-au manifestat pe mai multe planuri. Primele referiri, în ordine cronologică, îl vizează pe Aron Pumnul, stabilit în Bucovina după revoluția din 1848. Deși s-a integrat perfect în climatul spiritual românesc de aici, Aron Pumnul și-a păstrat, cu o rară consecvență, ideile filologice cu care a venit din Ardeal (și cu care Titu Maiorescu nu era cătuși de puțin de acord), găsindu-și chiar și aderenți fervenți aici. Ei au făcut ca ideile atât de vehement combătute de Maiorescu să supraviețuiască autorului lor. Lucrarea în care și-a concretizat concepțiile filologice este vestitul și, totodată controversatul *Lepturariu românesc*. De exemplu, Constantin Morariu considera că "Lepturariul acesta sau cartea aceasta de cetire este făcută cu atâta măiestrie, încât un neamț învățat a zis că pe vremea aceea nici nemții nu aveau o carte de cetire nemțească așa de iscusită"¹. Titu Maiorescu este însă de o cu totul altă părere. Mai întâi trebuie arătat că în 1864 recurge la un refuz politicos de a accepta introducerea lepturariului în școlile din Moldova: "Vin a vă mulțumi pentru amabila surprindere ce mi-ați făcut prin trimiterea *Lepturariului* d-voastră. Vă mulțumesc cam târziu, dar de atunci și până astăzi au durat examenele și toate încurcăturile școlare și descurcăturile administrative ce cad în acest timp. De-abia acum mai am capul liber. Cât pentru prețioasa și migăloasa d-voastră carte, noi, adică Comitetul de Inspecțiune școlară pentru fosta Moldovă..., am fi stăruit îndată să fie introdus în gimnazele noastre. Dar trebuie să știți, domnule, că la noi nu se învață românește în gimnaziu"². Peste cinci ani avea să fie însă mult mai drastic în aprecierea aceleiași lucrări, contestându-i orice valoare literară și științifică³. Și aceasta n-a fost ultima apreciere dură la adresa lui Aron Pumnul și a concepțiilor sale, încât Mihai Eminescu, cu tot respectul pe care-l avea față de mentorul Junimii, s-a simțit dator să-i ia apărarea fostului său profesor de limba română: "Nu râdeți, domnilor, de *Lepturariu*... Dacă apoi Lepturariul a exagerat în laude asupra unor oameni ce nu mai sunt, apoi aceia, mulți dintre ei, au fost pionieri perseverenți ai naționalității și ai românismului, ... care însă de nu erau genii, erau cel puțin oameni de o erudiție vastă, așa precum nu există în capetele junilor nostru dandy"⁴.

Preocupările vizând istoria națională ale lui Titu Maiorescu sunt strâns legate de începuturile activității Junimii și, ca importanță, stau pe același plan cu cele literare. Tânăra societate culturală ieșeană intră în posesia unei tipografii dăruită de un nepot al lui Vasile Pogor, basarabeanu Casu. În ședința din 19 octombrie 1865 s-a luat hotărârea ca membrii Junimii să contribuie lunar cu câte o sumă de bani pentru a pune în funcție tipografia atât de

necesară. Printre proiectele tipografice prioritare, în afară de lucrări literare și manuale școlare, figurau cronicarii români. Mai concret, peste o săptămână, în ședința din 26 octombrie, Titu Maiorescu propune "să se imprime toate actele originale istorice ale românilor în ordinea cronologică, hrisoave, tratate etc., un fel de *fontes rerum Romanicarum*". Planul nu s-a realizat, dar pasiunea pentru istorie a rămas. Ne putem deci închipui cu ce interes a primit el inopinata schimbare a destinului colecției de documente istorice a lui Eudoxiu Hurmuzachi. Așa devine explicabilă graba cu care a plecat la Cernăuți în chiar ziua numirii sale ca ministru al instrucției (7 aprilie 1874) pentru a trata cu fratele harnicului colecționar bucovinean condițiile aducerii în țară a imensei comori de documente⁵. Oricum, lui îi revine meritul de a o fi propus pentru tipar. În acest scop a întreprins mai întâi demersurile necesare pentru a aduce manuscrisele la București. Precum se știe, neobositul cercetător al arhivelor din Viena s-a stins pe neașteptate din viață la 29 ianuarie 1874, tezaurul de documente rămânând în seama fratelui său, Gheorghe Hurmuzachi. În calitate de ministru, Titu Maiorescu îi solicită acestuia manuscrisele pentru a fi publicate în România pe cheltuiala ministerului, fapt acceptat imediat și fără rezerve pe posesorul lor. În urma unui schimb de scrisori, prețioasele documente ajung la București, nu fără peripeții, în cursul lunii noiembrie 1874. La scurtă vreme criticul de la Junimea numește o comisie alcătuită din somități în materie (M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, Th. Rosetti, D.A. Sturza și I. Slavici ca secretar) însărcinată cu traducerea și pregătirea textului pentru tipar. Finalizarea acestui act de cultură de importanță vitală pentru istoria națională avea să necesite însă timp îndelungat. Ca ministru, Titu Maiorescu a avut satisfacția să vadă tipărită doar broșura intitulată *Răpirea Bucovinei după documente autentice* în aprilie 1875 pe care apoi Mihai Eminescu a strecurat-o în Bucovina în câteva sute de exemplare tocmai când autoritățile imperiale făceau intense pregătiri pentru a serba cu mare pompă împlinirea unui veac de la încorporarea provinciei. Era replica românilor menită să contracareze această provocare sfidătoare a austrieilor. Reacția imediată a Vienei a fost amânarea pentru toamnă a festivităților preconizate. În vara aceluiași an consulul general austriac la București l-a învinuit pe Maiorescu de atitudine ostilă față de imperiu. Deși în bugetul pe anul 1876 era inclusă alocația necesară cheltuielilor pentru tipar, apariția colecției avea să înceapă mai târziu, când Maiorescu nu mai era ministru, și să se prelungească până în 1942.

Tot în perioada ministeriatului său datează interesul lui Titu Maiorescu pentru soarta vestigiilor istorice din Bucovina atât de neglijate de autoritățile imperiale, încât, cel puțin unele dintre ele, erau amenințate cu dispariția. În legătură cu aceasta Mihai Eminescu scria: "Biserica lui Alexandru cel Bun în Suceava stă de 80 de ani în ruină, iar Mitropolia Sucevei cu moaștele Sf. Ioan cine se-ngrijește de ea? Mihai Grigorie Sturza Voievod i-a dat o existență de umbră, iar Titu Maiorescu, fostul ministru al Măriei Sale Carol Vvd, trimisese un arhitect să-i ridice planul, să propuie înfrumusețările cuvenite și să clădească un local de școală primară românească în curtea acelei biserici"⁶. Conștient de valoarea istorică și arhitectonică a monumentelor respective, dovezi incontestabile ale geniului creator al poporului român, Titu Maiorescu nu putea rămâne indiferent când vedea că însăși existența lor e pusă în pericol. De altfel, nu e singura situație când a venit în ajutorul fraților români din afara granițelor de atunci. Încă din 1872, ca deputat, propusese în Parlament un proiect de lege pentru a acorda Bisericii "Sfântul Nicolae" și școlilor românești din Brașov o subvenție anuală. Cât privește Suceava, nu se știe ce a întreprins concret, dar e sigur că ceva s-a făcut. Credem acest lucru, bazându-ne nu numai pe informația de mai sus oferită de Mihai Eminescu. La aceeași concluzie ne conduce și una din însemnările lui Titu Maiorescu însuși: "Principele. Despre harta geologică. *Despre repararea mănăstirilor*"⁷ (s.n.). Această laconică consemnare se coroborează cu informația

oferită de unul dintre cei mai documentați "biografi" ai monumentului în discuție: "În 1875-1876, acoperișul de șindrilă al bisericii a fost din nou înlocuit cu unul similar..."⁸. Despre proiectata școală primară însă nu am aflat nicăieri nici un cuvânt. Semn că a rămas la nivel de nobilă intenție.

Titu Maiorescu a stabilit și a cultivat relații amicale cu mulți dintre cei mai de seamă intelectuali bucovineni ai vremii. I-a cunoscut în timpul călătoriilor sale de afaceri la Cernăuți legate de îndeplinirea formalităților de vânzare a unor moșii mănăstirești pentru care el era mandatarul statului român. Au fost tot atâtea prilejuri de a cunoaște "pe viu", la fața locului viața culturală din acest teritoriu străvechi românesc revigorată de avântul revoluționar de la 1848, ale cărui influențe benefice s-au resimțit din plin și pe aceste plaiuri. Și apoi nu trebuie să uităm nici faptul că Maiorescu venea la Cernăuți la doar câțiva ani după înființarea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, cea care ducea mai departe, în condiții specifice, generoasele idei pașoptiste plămădite în cadrul întâlnirilor de la Cernaucă cu participarea revoluționarilor din toate teritoriile românești. Se poate deci vorbi de o reală efervescență a vieții spirituale față de care mentorul junimist nu putea rămâne pasiv.

Pe mulți dintre intelectualii bucovineni îi vizita fiind primit peste tot cu sufletul deschis, ca un bun și apropiat prieten (familiile Hurmuzachi, Petrino, Styrcea, Catargi, Ghica, Mustață etc.). Face însă și vizite protocolare ca cele de la Alessani, președintele țării, sau la mitropolitul Silvestru, pentru a-și putea face o imagine cât mai cuprinzătoare a vieții din Bucovina, sub toate aspectele ei.

Titu Maiorescu a luat legătura și cu tineretul studios bucovinean. Așa s-a întâmplat pe 30 ianuarie/11 februarie 1883, când a vizitat *Junimea* (cernăuțeană, bineînțeles), "unde toți studenții români erau prezenți și mi-au ținut o scurtă cuvântare și [mi-au făcut] ovațiuni"⁹. N-a ocolit nici saloanele literare din Cernăuți. Cu o asemenea ocazie i s-a citit traducerea *Legendei rândunicăi* realizată de d-na Hurmuzachi. Altă dată, la familia Sbiera, s-au purtat îndelungi discuții pe marginea manuscrisului de la Voroneț. Aici este impresionat de starea materială modestă a ilustrului cărturar-patriot bucovinean. Deși se zbătea în lipsuri acute, îi scutește pe studenții români de taxa de 10 florini pe an, pe care, fiind ei înșiși săraci, oricum n-o puteau plăti, predându-le gratuit.

Procesul moșiilor mănăstirești rămase dincolo de "cordun" a durat aproape 10 ani. În tot acest timp a fost necesară prezența periodică a lui Maiorescu în capitala Bucovinei. Dovada o reprezintă însemnările cu mențiunea "Cernăuți". În calitate de mandatar al Administrației Domeniilor și Pădurilor Statului Român, el a dorit cu tot dinadinsul ca cele șapte moșii care aparținuseră unor mănăstiri din Moldova (Barnovschi, Probota, Dobrovăț, Cetățuia) și revendicate de Patriarhia din Constantinopol să nu intre pe mâna vreunui străin. "Este din contră în interesul bine înțeles al nostru ca o familie românească de importanță patriotică a Hormuzăcheștilor să prospere și să se întărească"¹⁰. A fost însă necesară o îndelungă muncă de lămurire cu Nicolae Hurmuzachi pentru a-l determina să le cumpere ("Ieri la Cernăuți, încă în ultimul moment mi-am bătut capul cu nehotărâtul Hurmuzachi și l-am adus în sfârșit să depună suma..."¹¹).

Pe măsură ce procesul se apropia de final, au mai fost necesare câteva telegrame și scrisori, unele cu caracter ultimativ, precum și multă alergătură pe la unele ministere din București pentru ca, pe data de 9/21 aprilie 1883 să poată nota cu satisfacție: "În sfârșit, încheiat definitiv, dispus plata la București a celor 150 000 de franci și la ora 1 plecat din Cernăuți cu trenul"¹². Dorința i se împlinise.

Aflându-se la Cernăuți cu aceleași treburi avocațești, pe data de 18 februarie/2 martie 1883, Titu Maiorescu participă la o reprezentație teatrală susținută de o trupă de amatori¹³. După spectacol el nota: "Aseară, teatru de diletanți al societății românești de aici într-o sală a otelului Moldova, în etajul I. Tânărul jurist Flondor dirija orchestra (tânăr, simpatic, zvelt), un frate mai mic toba mare (nostim de tot), alți școlari și studenți celelalte instrumente, V. Onciul flaut, gentilul * violoncel, un mic și încântător băiat Isopescu violină ș.a.m.d. Locuri vreo 200, sala ticsită (a 70 de crăitari, dar numai cu invitație, nu putea intra oricine). Era acolo toată lumea mare și mijlocie din Cernăuți: alde Petrino, alde Styrcea, Christe, contesele Logotheti-Popovici, arhimandritul Ciupercovici ș.a.m.d. Totul sub conducerea predicatorului Catedralei [mitropolitane] Ioan Procopovici... S-a jucat *Drumul de fier* așa și așa; dar *Florin și Florina* admirabil de bine și, în cea mai mare parte, inteligent. Remarcabil comic un domn (care juca pe bărbatul Colivescu), excelentă, și în unele pasagii, de o ștregărească drăgălășenie sora lui Eminescu, d-na Drogli, bărbatul ei profesor la Școala Normală de învățători. Un oarecare Popescu [juca] pe Florin neîndemânatic în joc, dar de-a dreptul splendid în cântec. Întreaga reprezentație admirabil de reușită și de plăcută"¹⁴.

Am reproduș integral această însemnare, neobișnuit de lungă în comparație cu altele, nu atât pentru că avem de-a face cu o veritabilă cronică teatrală (să nu uităm că aprecierile vin de la un inițiat în arta dramatică, niciodată dispus la afirmații gratuite), cât mai ales pentru cuvintele calde la adresa interpreților. Trebuie să fi fost de-a dreptul impresionat de spectacol, din moment ce i-a rezervat o asemenea atenție.

Un loc aparte în ce privește relațiile lui Titu Maiorescu cu intelectualii bucovineni îl reprezintă cele cu Simion Florea Marian față de care a manifestat o simpatie nedisimulată. Ele au fost favorizate de primirea, la data de 26 martie 1881, a folcloristului de la Suceava în Academia Română, decizie pentru care a votat și Maiorescu. Proaspătul academician a fost acceptat cu multă căldură printre nemuritori. Explicația poate consta în faptul că venea dintr-un spațiu românesc atât de scump oricărei inimi de român, dar atât de nedreptățit de meandrele istoriei.

În al doilea rând trebuie avut în vedere că era singurul academician cu preocupări etnofolclorice. La acestea se mai adaugă și farmecul său personal. Privindu-l "cu aerul de sănătate de la munte, cu fața turnată parcă-n bronz; frumoasă, senină și plină de bunătate, îți venea să te apropii de el și să-l rogi, ca pe un bunic, să-ți povestească ceva. E omul care cucerește repede și a cărui încredere o dobândești ușor"¹⁵. Maiorescu însuși l-a apreciat într-un mod cu totul deosebit pentru pasiunea și risipa sa de energie dovedite încă de pe când era elev pentru a aduna acel tezaur spiritual popular și care se constituise deja până la acea dată într-un veritabil monument nepieritor închinat neamului său. Aflat în București în calitate de membru activ al Academiei, Simion Florea Marian a participat în seara zilei de 5 martie 1882 la o ședință a Junimii ținută acasă la Maiorescu. Discursul de recepție a fost ținut peste o săptămână: "*Vineri, 12 martie. Ședință publică a Academiei prezidată de mine... Părintele (Simion) Florea Marian a citit cuvântarea sa de recepție despre <<Cromatică română>> și Hașdeu i-a răspuns*"¹⁶. În seara zilei următoare a fost invitat de Maiorescu să cineze, într-un cadru intim, la familia Kremnitz.

Prezențele sale la ședințele Academiei au constituit tot atâtea bune prilejuri de a stabili și cultiva legături amicale durabile cu mulți dintre cei mai de seamă oameni români ai vremii. O dovedește cu prisosință bogata-i corespondență. Urmarea a fost deosebit de benefică pentru cărturarul bucovinean: "Academia Română și Junimea au jucat, fiecare în parte, un rol precumpănitor în orientarea, ajutorarea și coagularea concepției științifice a lui Simion Florea

Marian, creându-i un climat stenic. Dintre junimiști, Maiorescu și Negruzzi au avut un rol decisiv¹⁷. Și dacă strădaniile și izbânzile folcloristului au fost răsplătite prin primirea în Academie, apoi prin acordarea medaliei *Bene Meriti cl.I* (1882) și a premiului *Năsturel Herescu* al Academiei (1884), prietenii săi din București au avut, cu siguranță, partea lor de contribuție. Au fost în același timp tot atâtea stimulente "cari au făcut să crească și dăinuiască dorul de muncă al scriitorului bucovinean trăitor sub împrejurări de tot neprielnice"¹⁸.

Ca bun cunoscător al vieții culturale din Bucovina, Titu Maiorescu a putut observa că tot mai mulți tineri sunt pe cale de afirmare. Intuind potențialul intelectual pe care-l pot reprezenta, îi încurajează și le oferă posibilitatea de a publica în paginile "Convorbirilor literare", așa cum a procedat în cazul lui Simion Florea Marian. De o apreciere deosebită s-a bucurat și Dimitrie Onciul pe care-l solicită în calitate de colaborator al revistei pe cale de a fi transferată la București: "Am scris o lungă scrisoare istoricului dr. D. Onciul ... pentru a grăbi recensiuina asupra *Teoriei lui Rösler* de Xenop[ol] și *Revoluției lui Horea* de [Nicolae] Densușeanu la "Convorbiri" cari de la 1 aprilie vor apărea la București"¹⁹.

Impresionat de tragica dispariție a geniului poeziei românești, Titu Maiorescu adună informații cât mai numeroase și mai detaliate despre scurta-i existență. Și cum o parte a vieții marelui dispărut era strâns legată de Bucovina și deci de Cernăuți, intelectualii de aici îi puteau oferi informații noi și interesante. În acest scop se adresează lui I.G. Sbiera, fostul profesor al lui Mihai Eminescu, care-i răspunde la 3 iulie 1889²⁰. Pe aceeași dată îi va răspunde, tot din Cernăuți, și sora poetului, Aglaia Drogli²¹, la o solicitare similară.

Legăturile lui Titu Maiorescu cu intelectualitatea bucovineană nu au încetat după finalizarea procesului la care ne-am referit mai sus. Interesant și elocvent în acest sens ni se pare faptul că printre primii destinatari ai volumului de poezii editat de el din creația lui Mihai Eminescu se află Societatea Academică Junimea din Cernăuți.

De altfel, prețuirea a fost reciprocă. Reputația în continuă creștere a lui Titu Maiorescu în viața culturală și științifică a epocii a depășit cu mult hotarele țării. Ideile sale filologice, de exemplu, sunt răspândite și în Transilvania de către Societatea Academică România Jună din Viena. Aici s-au discutat, printre altele, și probleme privind ortografia limbii noastre, domeniu în care Titu Maiorescu formulase propuneri foarte judicioase, adoptate, de altfel, ceva mai târziu de către Academia Română. Ca urmare, studentul bucovinean Pamfil Dan, președintele Societății, a impus alegerea marelui critic ca "membru de onoare". Impresionat de gestul tinerilor, pe data de 2 ianuarie 1875 le trimite o scrisoare în care, după ce le mulțumește pentru gestul lor încărcat de semnificații, își exprimă încrederea fermă în viitorul culturii noastre câtă vreme tineretul studios manifestă interes pentru astfel de probleme²². Sau, când, în 1910, Maiorescu s-a retras din învățământ, "Convorbirile literare" au apărut într-un număr festiv din care 156 de pagini îi erau rezervate. Printre alte studii se află și cel intitulat *Titu Maiorescu și Academia Română* semnat de Dimitrie Onciul. Între puținii invitați la banchetul dat cu acest prilej se aflau bucovinenii Dimitrie Onciul și Aurel Popovici care au și rostit în acest cadru cuvintele de aleasă prețuire la adresa celui sărbătorit.

Dar imaginea relațiilor amicale dintre Titu Maiorescu și intelectualii din această parte a țării n-ar fi completă dacă n-am adăuga și alte câteva aspecte care pun în evidență reciprocitatea sentimentelor de prețuire. Deci nu numai că mentorul junimist era primit cu căldură în diverse case din Cernăuți, dar și unii intelectuali bucovineni aflați la București cu treburi s-au bucurat de ospitalitatea generoasă în casa și familia Maiorescu. Astfel, pe data de 21 aprilie/3 mai 1885, el nota în jurnal: "Aseară, la noi la masă baronul Styrcea cu tânărul, interesant-palidul istoric cu un picior scurtat dr. Onciul..."²³, iar spre sfârșitul aceluiași an

adăuga: În ziua a doua de Crăciun, seara la noi baronul Alex. Petrino, fost ministru austriac, Nicolae de Hurmuzaki și Victor de Styrcea. În ziua următoare cei doi din urmă prânzit la noi, încântătorul cântat la piano al lui Styrcea"²⁴.

Iată, așadar, câteva aspecte care pun în lumină fapte mai puțin cunoscute și relevate până în prezent ce țin de personalitatea marelui critic literar. Posteritatea a reținut despre el mai ales atitudinea sa exemplară, dar distanță în raporturile cu semenii. Fără a declara public, el a dovedit însă o deosebită disponibilitate sufletească față de românii bucovineni și față de problemele lor. Prin ceea ce a întreprins a urmărit în fapt integrarea lor în patrimoniul spiritual românesc, valorificarea părții lor de contribuție la evoluția culturii noastre aflate într-un vizibil proces de dezvoltare în a doua jumătate a secolului trecut.

NOTE

1. Constantin Morariu, *Părți din istoria românilor bucovineni*, Cernăuți, 1893, pp. 214-215
2. Titu Maiorescu, *Jurnal și epistolar*, vol. V, București, Ed. Minerva, 1984, pp. 35-36
3. Titu Maiorescu, *Observări polemice*, în *Critice*, Ed. pentru Literatură, București, 1967, pp. 120-121
4. Mihai Eminescu, *O scrisoare critică*, în *Opere*, vol. IX, Ed. Academiei, București, 1980, p. 82
5. Data plecării la Cernăuți este controversată. Cercetările de dată mai recentă contestă eventualitatea plecării într-o zi atât de importantă pentru el. Acceptată de I. Rădulescu-Pogoneanu și de Eugen Lovinescu, este respinsă de Dimitrie Vatamaniuc în lucrarea *Ioan Slavici și colecția documentelor Hurmuzachi*, "Academica", an I, nr. 7-8/1991, precum și de Petru Rușindilar în *Hurmuzăcheștii în viața culturală și politică a Bucovinei*, Ed. "Glasul Bucovinei", Iași, 1995, pp. 188-193
6. Mihai Eminescu, *op. cit.*, p. 259
7. Titu Maiorescu, *Însemnări zilnice*, vol. I (1855-1880), Ed. Librăriei SOCEC, București, 1936, p. 228
8. Ioan Caproșu, *Vechea Catedrală Mitropolitană din Suceava - Biserica Sfântului Ioan cel Nou*, Iași, 1980, p. 47
9. Titu Maiorescu, *op. cit.*, vol. II, p. 155
10. *Ibidem*, p. 172
11. *Ibidem*, p. 162
12. *Ibidem*, p. 173
13. După toate probabilitățile, este vorba despre formația în legătură cu care Emil Satco notează: "1882 - Se constituie la Cernăuți o trupă de teatru diletant. Președinte: Ioan Procopovici, director de scenă - Vasile Morariu, capelmaistru Tudor Flondor. La 21 decembrie prezintă primul spectacol cu *Milo director sau mania posturilor*, *Nu te juca cu focul*, *Piatra din casă*, *Cinel - cinel* (cf. Emil Satco - *Arta în Bucovina*, vol. II, Suceava, 1991, p. 78)
14. Titu Maiorescu, *op. cit.*, vol. II, pp. 161-162
15. Ilarie Chendi, *Părintele Simion Florea Marian*, în *Elogiul folclorului român*, Ed. pentru Literatură, București, 1969, p. 255 (apud Paul Leu, *Simion Florea Marian*, Ed. Euroland, Suceava, 1996, p. 148)
16. Titu Maiorescu, *op. cit.*, vol. II, p. 48
17. Paul Leu, *op. cit.*, p. 341
18. Liviu Fl. Marian, *Simion Florea Marian. Schițe biografice*, București, 1910, p. XII
19. Titu Maiorescu, *op. cit.*, vol. II, p. 189
20. I.E. Torouțiu, *Studii și Documente Literare*, vol. III, Institutul de Arte Grafice "Bucovina", București, 1932, pp. 116-117

21. *Ibidem*, vol. V, 1934, p. 124

22. I. Grămadă, *Societatea Academică România Jună din Viena (1871-1911)*, monografie istorică. Arad, 1912, p. 93

23. Titu Maiorescu, *op. cit.*, vol. II, p. 294

24. *Ibidem*, vol. I, p. 237

* Spațiul a rămas liber, semn că nu și-a mai amintit numele persoanei respective.

Summary

In this short article, the author presents testimonies of Titu Maiorescu's interest for the cultural life of native men of Bucovina. As a minister of justice, he paid attention to native of Bucovina having the pleasure to see his booklet *The Kidnap of Bucovina Using Real Documents* printed. Titu Maiorescu collaborated with the hard-working young men of Bucovina, as well as with the literary society from Cernăuți. To Simion Florea Marian proposal, Titu Maiorescu is accepted in Romanian Academy. He had a special relationship with the historian Dimitrie Onciul.

Mentor of "Junimea", Titu Maiorescu, without making publicity, proved a special soul availability for the native of Bucovina and for their problems.